כב: אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

ורמינהי לוקחים מהם בהמה לקרבן. תימה אדמותיב מברייתא אמתני׳ לימי מתני׳ אהדדי אין מעמידין וכימיהי מקום שנהגו למכור מוכרין אלמא לא מיישין לרביעה ולשני נמי כדמשני הכא ועוד קשה אמאי לא שני הכא שיעוית קמא דרב דלעיל (דף י:) מקום שהתירו למכור כו׳ וי״ל דהיא רומיא דמתני׳ ככר מרמה לה כפ״ק (שם) ושניה שפיר ואע״ג דהכא נמי נמיח לשנויי שניא קמא דרב מקום שהתירו ליקח מהם להקריב דלא שני הכא דמיידוק דהכא הא במקום שאסרו למכור אסור ליקח אלמא איכא דוכתא דמשידי ותקשי א״כ כל הנך קראי דמותבי מיניהו רבנן לר״א לקמן בשמעתין דמשמע בהו שמותר ליקח מן העובדי כוכבים בהמה לקרבן ונלטרך להעמידם במקום שנהגו למכור מפני שאינם חשודים על הרביעה ואין זה יכול להיות דהא מייתי קראי דמלגיים וכנען ופלשתים דקי״ל שהן חשודים על הרביעה וגם כל אלו קדר שהם ערביים הם חשודים על הרביעה כדמשמע בסמוך ערבי אחד לקח ירך מן השוק כו׳ ועוד תקשי אמאי ניקום וניתן להו לקראי (ו) כי כתביהו במקום שנהגו למכור כתביהו ונראה דמהאי טעמא הדר ביה רב לעיל מהאי שניא דמקום שנהגו למכור כו׳ לפי שלא היה יכול להעמידו כאן ועוי״ל דידע שפיר שיעוית דעובד כוכבים חם על בהמתו ומ״מ פריך מהכא דלוקחין דס״ד דאיכא למיחש לרביעה כיון שבא למכירה ומשני דלעולם חיש שפעמים אינו יכול למכרה או נמלך וניתן נמי לרביעה ולרבי פדת דבסמוך וא״ת כיון דמוקמינן היתר קרבן בכל מקום אף במקום שנהגו שלא למכור תיקשי לן מכל מקום כיון דמה שאין אנו (ז) מעמידין משום חשש רביעה הוא בקרבן אין התירו וי״ל דמקום שנהגו שלא למכור מנהגא הוא דאיכא הא איסורא ליכא ולענין קרבן אפילו מנהגא ליכא שאם היו נוהגין לימנע מליקח מהם בהמה לקרבן אין לדבר סוף דא״א שלא יתערבו בהמות של מקום שנהגו שלא למכור עם בהמות שנהגו למכור ע״י משא ומתן וכל קבוע כמחלה על מחלה דמי ומבהמות העולדים מביתו של ישראל אין דיי ליקח לקרבן משום דשכיחי מומי דפסלי אפי׳ בדוקין שבעין:

מוקצה. פירוש שיחדו לתקריבת עבודת כוכבים ומסרו לכומרים והאכילוהו כרשיני עבודת כוכבים אבל יחוד גרידא אינו כלום דאין הקדש לעבודת כוכבים (לקמן מד:) כדמשמע (בכפ״ב דתרומה) (ל״ל דתמורה כפ״ו (דף כט.)): **אי איתא דאקצייה לא** הוה מובין ליה. לרווחא דמילתא נקטיה כלומר אפילו במקום דשכיחי דמקלו ופלטו אין לחוש מדמזבין ליה דבלאו האי טעמא בסתמא לא מיישין לדלמא מקלו ופלטו אסרינן? למכור אלא משום חשש הרביעה ונעבד: **רגלא** בחבריה ידע. בקונטרס גרים רגלא כר״ש לשון רגיל כמו לא רגל על לשונו (תהלים טו) ור״ת גרס כפירוש הערוך? דגלא בדלי״ת לשון שקרן שכן מתרגם (משלי טז) במשפט לא יעמל פיו לא ידגל פומיה וה״ק שקרן בחבכרו מכיר וכן ההוא דפ׳ במה אשה (שבת סג.) שני תלמידי חכמים המדגילין זה לזה בהלכה הקב״ה אוהבן שנאמר ודגלו עלי אהבה ומפר״ת המכחישין זה לזה ואינם עומדים על העיקר אפי׳ הכי הקב״ה אוהבן ולהכי קאמר והוא דידעי לורתא דשמעתא ולית להו רבה (ב) למגמר מגייהו ובמדרש נמי משמע ודגלו לשון מעילתו דקאמר מנין לקורא בתורה שקרא לאהרן הרן שיוצא פי׳ שאע״פ שלא יקרא האלף שנאמר ודגלו עלי אהבה אבל רש״י פירש מדגילין לשון דגל שמקהילים קהלות ברבים וקשיא דאם כן מה ראיה צריך פשיטא שנאהבים לפני המקום: **דאמר** טר חביבה עליהם בהמתם של ישראל. לא נודע לר״י מהיכן נפקא עיקר דבר זה: **עובדי** כוכבים שלא עמדו על הר סיני. ונראה (ג) דגרים נמי דפסקה זוהמתן היינו משום דאף על גב דאינהו לא הוו מזליהו הוו (ד):

רבינא

ורמינהי (ה) אלוקחין מהן בהמה לקרבן ואין חוששין לא משום רובע ולא משום נרבע ולא משום מוקצה ולא משום נעבד בשלמא מוקצה ונעבד אם איתא דאקצייה ואם איתא דפלחיה לא הוה מזבין ליה אלא רובע ונרבע לחוש (ו) אמר רב תחליפא אמר רב שילא בר אבינא משמיה דרב עובד כוכבים חם על בהמתו שלא תעקר התינח נקבות זכרים מאי איכא למימר אמר רב כהנא הואיל ומכחישין בבשר אלא הא דתניא לוקחין בהמה מרועה שלהן ליחוש דלמא רבעה לה רועה שלהן מתיירא משום הפסד שכר אלא הא דתניא (ז) אין מוסרין בהמה לרועה שלהן לימא רועה שלהן מתיירא משום הפסד שכרו אינהו דידעי בהדדי מרתתי אנן דלא ידעינן בהו לא מרתתי אמר רבה היינו דאמרי אינשי מכתבא גללא בזוע רגלא בחבריה ידע אי הכי זכרים מנקבות לא ניזבון דחיישינן דלמא מרבעא ליה עילוה כיון דמיגרי בה מרתתא אלא (ח) הא דתני רב יוסף (ט) ארמלתא לא תרבי כלבא (י) ולא תשרי בר בי רב באושפיזא בשלמא בר בי רב צניע לה אלא כלבא כיון דמיגרה בה מרתתא כיון דכי שדיא ליה אומצא ומסריך אבתרה מימר אמרי אינשי האי דמסריך אבתרה משום אומצא דקא מסריך נקבות אצל נקבות מאי טעמא לא מייחדינן אמר מר עוקבא בר חמא מפני שהעובדי כוכבים מצויין אצל נשי חבריהן (יא) ופעמים שאינו מוצאה ומוצא את הבהמה ורובעה ואיבעית אימא (יב) אפילו מוצאה נמי רובעה (יג) דאמר מר חביבה עליהן בהמתן של ישראל יותר מנשותיהן (יד) דא״ר יוחנן בשעה שבא נחש על חוה הטיל בה זוהמא אי הכי ישראל נמי ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן עובדי כוכבים שלא עמדו על הר סיני לא פסקה זוהמתן איבעיא להו עופות מאי (טו) אתא שמע דאמר רב יהודה אמר שמואל משום רבי חנינא אני ראיתי עובד כוכבים שלקח אווז מן השוק רבעה חנקה צלאה ואכלה וא״ר ירמיה מדיפתי אני ראיתי ערבי אחד שלקח ירך מן השוק וחקק בה כדי רביעה רבעה צלאה ואכלה

רבינא

רובע ונרבע ומוקצה ונעבד פסול לקרבן דתניא בב״ק (דף מ:) מן הבהמה (טז) ולא כל הבהמה להוציא את הרובע והנרבע מן הבקר (יז) להוציא את הנעבד מן הצאן (יח) להוציא את המוקצה: **מוקצה.** שהקצהו וימדהו לתקרובת עבודת כוכבים: **נעבד.** שעשאו עבודת כוכבים והשתחווה לו: **בשלמא מוקצה ונעבד.** אף ע״ג דודאי חשידי לא קשיא לן דאם איתא דפלחיה כו׳: **אלא רובע.** אי חשידי ליתוס: **שלא תיעקר.** נעשית עקרה הילכך לא רבע לה אבל אדידן לא מיים כשעומדת בפונדקי: **וכריס מאי איכא למימר.** ניחוש דלמא רבעה עובד כוכבים דהכא ליכא עיקור וחכר נמי מיפסיל בנרבע דהא קרא דנרבע דמן הבהמה בעולה כתיב ועולה זכר הוא וקאמר להוציא את הרובע ואת הנרבע: **וליחוש דלמא רבעה רועה.** דהא לאו דידיה היא ולא חס עליה: **אינהו דידעי בהדדי.** חד בחבריה דאורחיה למירבעה: **מירתת.** רועה מייגה דאי מיעקרא מרגיש עובד כוכבים וקא תבע ליה מייגה. א״כ כל שעתא אתי חזי לה: **מכתבא גללא בזוע רגלא בחבריה ידע.** מכתב שקורין גרפי״ת ושל נחל הוא קורע ורושם את הגלל שיש כלומר השיש שהוא קשה ירא מן המכתב לפי שהוא מכיר בו וכן רגיל ובלעיל מכיר בחבירו וירא מפניו. רגלא (יא) [רגיל] כמו (תהלים טו) לא רגל על לשונו וכן ורגל בעבדך (שמואל ב׳ יט): **זכריס מנקבות לא לזבון.** לקרבן הואיל וחשידי דלמא מרבעתיה עלה דליכא הכא עיקור ולא כתב בשר: **כיון דמיסריך.** זכר בתרה ורודפה כל שעה אם תיזקק לו מירתתא שיניו בני אדם בדבר אבל בדידן אי מוקמינן לה גבה לא מירתתא לדפוס שעתא הוא דקאי גבה: **לא תרבי כלבא.** שמא תתאוה ותרביענו עליה: **לא תשרי בר בי רב באושפיזא.** דאגב דלגיע לא מירתתא שיוצא קול אם תבעל לו: **צניע לה.** ואיכא למיחש דפרישת: **אלא כלבא.** הא אמרת כיון דמוגרי בה ורודפה מירתתא האשה: אמרי לא דמי כלבא לאדם בהמה: **דכיון דכי שדיא ליה אומצא מיסריך.** כל שעתא בתרה לא מירתתא דסברה אי מיסריך בתראי מימר אמרי אינשי אומצא הוא דשדיא ליה: **אומצא.** מעט בשר: **נקבות אבל נקבות מ״ט לא מייחדינן.** דקתני בברייתא בפ״ק (דף טו:) דאפילו נקבות אבל נקבות לא מייחדינן: **ישראל שעמדו על הר סיני.** ונתקנו מכל מוס דכתיב (שיר ד) כולך יפה רעיתי ומום אין בך: רבינא

הוה אי איתא דאקצייה לא מיישין לדלמא מקלו ופלטו אפילו במקום דשכיחי דמקלו ופלטו אין לחוש מדמזבין ליה דבלאו האי טעמא בסתמא לא מיישין לדלמא מקלו ופלטו אסרינן? למכור אלא משום חשש הרביעה ונעבד: **רגלא** בחבריה ידע. בקונטרס גרים רגלא כר״ש לשון רגיל כמו לא רגל על לשונו (תהלים טו) ור״ת גרס כפירוש הערוך? דגלא בדלי״ת לשון שקרן שכן מתרגם (משלי טז) במשפט לא יעמל פיו לא ידגל פומיה וה״ק שקרן בחבכרו מכיר וכן ההוא דפ׳ במה אשה (שבת סג.) שני תלמידי חכמים המדגילין זה לזה בהלכה הקב״ה אוהבן שנאמר ודגלו עלי אהבה ומפר״ת המכחישין זה לזה ואינם עומדים על העיקר אפי׳ הכי הקב״ה אוהבן ולהכי קאמר והוא דידעי לורתא דשמעתא ולית להו רבה (ב) למגמר מגייהו ובמדרש נמי משמע ודגלו לשון מעילתו דקאמר מנין לקורא בתורה שקרא לאהרן הרן שיוצא פי׳ שאע״פ שלא יקרא האלף שנאמר ודגלו עלי אהבה אבל רש״י פירש מדגילין לשון דגל שמקהילים קהלות ברבים וקשיא דאם כן מה ראיה צריך פשיטא שנאהבים לפני המקום: **דאמר** טר חביבה עליהם בהמתם של ישראל. לא נודע לר״י מהיכן נפקא עיקר דבר זה: **עובדי** כוכבים שלא עמדו על הר סיני. ונראה (ג) דגרים נמי דפסקה זוהמתן היינו משום דאף על גב דאינהו לא הוו מזליהו הוו (ד):

רבינא

עין משפט נר מצוה

ד א מיי׳ פ״ג מהלכות איסורי מזבח הל׳ טו:
ה ב מיי׳ פכ״ב מהל׳ איסורי ביאה הלכ׳ ו סמג לאוין קלו טור שו״ע סי׳ כד:
ו ג מיי׳ שם הלכה טז סמג שם טוש״ע אה״ע סי׳ נב סעיף יח:
ז ד מיי׳ שם טוש״ע שם סעיף יח:
ח ה ו ז מיי׳ שם הל׳ ה ו ז סמג שם טור אה״ע סי׳ כד:

רבינו חננאל

לוקחין מן העובדי כוכבים בהמה לקרבן ואין חוששין לא משום רובע ולא משום נרבע כו׳. ופריק׳ בשמיה דרב עובד נקבות חס על בהמתו נקבות שלא תיעקר זכרים שלא יזכישו. ואם תאמר דדלמא רועה רבעם רועה נמי כיון דידעי חד לחבריה וכשרואין שהכחישה הבהמה מרגישין כי רבעה ומתיירא מפני הפסד שכרו ואינו רובעם. אמר רבה היינו דאמרי אינשי מכתבא גללא בזוע. פי׳ מכתבא גלל בזע כלומר שעט ברזל הינדו נוקב ובוקע הצור שהוא אבן גלל. כך רגלא בחבריה ידע פי׳ רגלא אדם הממתנה על המכס ומחזר על הבכנסין ויוצאין ומרגיש בגנבי המכס. כדגרסי׳ בפסחים (ג) והוא דרגש בהו רגלא. ומקשי׳ אי הכי הא דתני רב יוסף ארמלתא לא תרבי כלבא ולא תישרי בר כי רב באושפיזא בשלמא בר בי רב צניע לה אלא כלבא נימא כיון דמגרי בה קמי אינשי מירתתא ולא מירבעא ליה. ופרקינן כיון דכל מה דהיא שדיא ליה אומצא מסריך בה. אמרה אמאי עבד הכי משום אומצא דשדינא ליה. ומפני מה אין מעמידין בהמה בפונדקאות של עובדי כוכבים ולא זכרים אצל כו׳. מפני שהעובדי כוכבים מצויין בזנות אצל נשי חבריהן פעמים שבא ואינו מוצאה ורובע הבהמה. איבעי תימא אפי׳ מוצאה בהמת ישראל חביבא ליה. דאמר (מר) [ר׳] יוחנן כשבא נחש על חוה הטיל בה זוהמא. ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן. עובדי כוכבים [שלא עמדו על הר סיני] לא פסקה זוהמתן. וכן עופות. דא״ר יוחנן ראיתי עובד כוכבים שלקח אווז מן השוק רבעה חנקה צלאה ואכלה. וערבי אחד קנה ירך מן השוק חקק בה כדי רביעה רבעה צלאה ואכלה

ה) וכן הוא בערוך ערך גגל כ׳ כפס רגיט.
ו) דף פו ע״ב ולפנינו שם הגי׳ דילא אף רגיט נגלה שם נגלה דגרים כגי׳ דיקן ובכ״ה בערוך ערך דיל ולא״ש.

מסורת הש״ס

א) [תוספתא דפ״ב], ב) [לעיל טו.], ג) [לעיל טו: תוספתא דפ״ג], ד) כ״מ עא., ה) נעיין לת., ו) [ויקרא ח], ח) כ״ה בדפו״י. ט) מוכרין. מהר״מ. י) [כפ״ח]: מדלא אמרינן. כ) [ערך דגל אמנם בערך גגל כ׳ גרים כפם רגיט חגגאל ורגילא בר״ש וע״ע מה שפירש על זה]. ל) דגרסי׳ נמי גרים נמי כל״ל. מהר״ם. מ) [כל זה הוא לחדיא בשבת קמו. וא״כ מלא נגלה שבתנו תוספות בריטה פנים עין בחדושי הלכות ומהר״ם].

הגהות הב״ח

(א) תוס׳ ד״ה וממינהו וכו׳ כי כתביהו במקום שנהגו למכור כתביהו: (ב) ד״ה רגלא וכו׳ ולית להו רבה במתא למגמר מגייה ומגמרה:

לעזי רש״י

גרפי״א. מכתב, חרט.

מוסף רש״י

שלא תעקר. שנעשית עקורה כרביעה (לעיל טו:). אין מוסרין בהמה בר׳. משום רביעה (לעיל טו:). לא תרבי כלבא. לא תגדל כלב שמא תקלקל עמו (ב״מ עא.). צניע לה. מוחזק לעם הוא בעיניה שאם יקלקלו יחד לא יתפאר בגלות הדבר (שם ע״ש) ומבוטה שלא יודע (שם). מירתתא. לחיות נרבעת לו (שם). בשעה שבא נחש על חוה. כשנתן לה עצה לאכול מן העץ בא אליה דכתיב (בראשית ג) והנחש השיאני, לשון נשואין (שבת שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com